

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«GYLYM JÁNE BILIM - 2023»
XVIII Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XVIII Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«GYLYM JÁNE BILIM - 2023»**

**PROCEEDINGS
of the XVIII International Scientific Conference
for students and young scholars
«GYLYM JÁNE BILIM - 2023»**

**2023
Астана**

УДК 001+37
ББК 72+74
G99

«GYLYM JÁNE BILIM – 2023» студенттер мен жас ғалымдардың XVIII Халықаралық ғылыми конференциясы = XVIII Международная научная конференция студентов и молодых ученых «GYLYM JÁNE BILIM – 2023» = The XVIII International Scientific Conference for students and young scholars «GYLYM JÁNE BILIM – 2023». – Астана: – 6865 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-337-871-8

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001+37
ББК 72+74

ISBN 978-601-337-871-8

**©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2023**

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. С. М. Бахишева Педагогикалық жобалау: теориясы мен технологиясы: Оқулық. - Алматы: ЖШС РПБК «Дәуір», 2011.- 336 бет.
2. Қисымова Ә.Қ., Увалиева Т.Ж. Оқыту технологиялары. –Алматы. 2007, 204 б.
3. Вилейто, Т.В. Проблемные и творческие задания как способ формирования опыта творческой деятельности учащихся на современном уроке // География в школе. - 2009.- № 1.С. 43-45.
4. Николина, В.В. Метод проектов в географическом образовании // География в школе. 2013. № 6. С.37-43.
5. А.А. Везеничева, Т.А. Ефимовароль проектного метода и его использование на уроке географии[Электронды ресурс]: <https://elibrary.ru/item.asp?id=44466287>

ӘӨЖ: 373.1.02:372.8

ГЕОГРАФИЯ САБАҚТАРЫНДА КЕЙС-СТАДИ ТЕХНОЛОГИЯСЫН ПАЙДАЛАНУ ТИІМДІЛІГІ

Альдекенова Анар Толыбаевна

e-mail: Anara_55@mail.ru

Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ-нің жаратылыстану ғылымдары факультетінің магистранты
Ғылыми жетекшісі - А. Е. Аяпбекова

Қазіргі таңда білім беру саласында берілген ақпаратты есте сақтау және оны қайта жаңғыртуға негізделген білім өзектілігін жоюда, негізгі міндет ақпаратты таба білу мен оны талдау, топпен жұмыс істеу, мәселені көре білу, идея тудыру – қалай оқу керектігін үйрету болып табылады. Ұстаз алдындағы өзекті мәселе де оқушының танымын арттырып, ғылыми-сауаттылығын дамыту үшін жағдай жасау керек. Географиядан білім беретін ұстаздарға да жоғары талап қойылады, бұл ұстаздардың мақсаты өздігінен білім ала алатын, ойлау қабілеті жоғары, өзінің көзқарасы бар, өзіндік пікірін ашық айтып, оны қорғай алатын, географиядан алған білімдерін тәжірибеде де қолдана алатын, ғылыми-сауатты тұлға тәрбиелеу. Бұл мақсатқа жету үшін педагог үнемі өзін-өзі жетілдіріп, сабақ берудің әдістерін түрлендіріп, жаңа технологияларды ұтымды пайдалана білуі керек. Осындай технологиялардың бірі Кейс технологиясы.

Кейс-стади әдісі білім саласында ХХ ғасырдың алғашқы онжылдығынан бастап қолданылып келеді, кейс әдісін нақты белгілі бір мәселені немесе оқиғаны талдау әдісі деп түсіндіруге болады. Әдісті алғаш рет Копленд өз еңбектерінде пайдаланып, оқытудың нақты жағдаяттар жинағын шығарып, кейс-стади амал-тәсілін қолдану жолдарын көрсеткен. Дәстүрлі технологиялармен салыстырғандағы Кейс технологиясының артықшылығы – кейстермен жұмыс баланы жаңа біліммен байытып, танымдық әрекетке деген қызығушылығын оятады, білімін жүйелеуге, шығармашылық әлеуетін дамытуға ықпал етеді және білім беру үшін маңызды нақты жағдаяттарға негізделген теорияны оқыту, теорияны практикамен байланыстыру сияқты бірқатар мәселелерді шешуге мүмкіндік береді. Білім алушы өмірдегі мәселелерді дұрыс ойланып шешуге және оның бірнеше шешу жолын табуға дағдыланады.

Тәжірибеде қолданылатын кейстер түрлері өте көп, олар жағдаяттық кейс, ғылыми-зерттеу кейсі, іскерлік хат алмасу кейсі, практикалық кейс. Кейстерді талдауда шешім қабылдау үшін ақпаратты оқушының өзі табады. Шешім қабылдау үшін қолда бар ақпарат жеткіліксіз екені анық, сондықтан оқушы шешім қабылдауға қажетті ақпаратты жинап, талдауы керек. География сабағында кейс амал-тәсілінде басты назар оқушылардың ұсынылған тапсырманың сызба түрін пайдаланып өмірлік жағдаяттарды талдауы және осы

жағдаятқа өзіндік баға беруі шәкірттің жеке тұлғалық қабілеттерін жетілдіруге бас назар аудару басты талап болып табылады.

Жұмыстың мақсаты: Жалпы білім беретін мектептерде география сабағында оқушылардың жаратылыстану-ғылыми функционалдық сауаттылығын кейс-стади әдісі негізінде оқыту әдістемесін даярлау және оның тиімділігін анықтау.

География сабағында кейс амал-тәсілінде басты назар оқушылардың ұсынылған тапсырманың сызба түрін пайдаланып өмірлік жағдаяттарды талдауы және осы жағдаятқа өзіндік баға беруі шәкірттің жеке тұлғалық қабілеттерін жетілдіруге бас назар аудару басты мақсат болып табылады.

География сабағында кейс амал-тәсілінде басты назар оқушылардың ұсынылған тапсырманың сызба түрін пайдаланып өмірлік жағдаяттарды талдауы және осы жағдаятқа өзіндік баға беруі шәкірттің жеке тұлғалық қабілеттерін жетілдіруге бас назар аудару басты мақсат болып табылады.

География пәні бойынша кейстерді құрудың келесі негізгі сатыларын белгілеймін:

- берілген тапсырмаларды дәлелдеуде оқушы өзіне қандай мақсаттар қойылып отырғанын анық білуі қажет;

- әр түрлі анықтамалар мен салдарды дәлелдеу үшін берілген жағдайларға критерийлерді тағайындау;

- алдын ала берілген қосымша деректерден қажет ақпарат көздерін табу ;

- кейстегі алғашқы материалдарды жинау, сараптама жасау,оны қолдану бойынша анықтаманы немесе салдарды дәлелдеп шығу.

География сабағында кейс әдісі арқылы оқушылардың бойында келесі дағдыларды дамытуға болады:

Аналитикалық дағдылар. Оларға келесілерді жатқызуға болады:

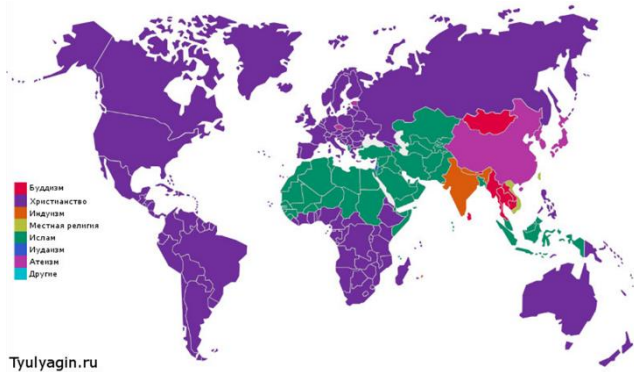
Географиядан берілген деректердің мәліметтерден айыру шеберлігі, ақпараттарды маңыздылығына қарай айыру білу, талдау, елестету және оларға қол жеткізу, байқалмай қалған ақпараттарды тауып, оларды қалпына келтіру шеберлігі және т.б. осы арқылы оқушылардың нақты және логикалық ойлау қабілеті дамиды. Тапсырмалар:

1. Ауа массасының типтерін кестеге толтырыңыздар

Ауа массасының типтері	Қалыптасу аумағы	Ерекшеліктері		Ықпал ету аймағы
		Теңіздік ауа массасы	Континенттік ауа массасы	

Бұл тапсырмада оқушылар қосымша деректерді пайдаланып, ауа массасы типтеріне, қалыптасу аумағына және ықпал ету аймағына сипаттама береді. Оқушы тақырыпты өздігінен меңгеруге дағдыланып, мәселені шешуде түрлі ақпарат көздерімен жұмыс істеуге үйренеді

Тәжірибелік дағдылар. Кейсте көрсетілген нақты жағдайларымен салыстырғанда теореманың күрделілік деңгейі географиялық әдістер мен принциптерде қолданылатын тәжірибе дағдыларын жүйеленуге мүмкіндік беруі.

Сурет 1 Әлемдік діндердің таралу аумағы

Тапсырма:

1. Христиан діні басым аймақты атаңыздар
2. Солтүстік Африкада ислам дінінің таралу себебін түсіндіріңіз
3. Елдің экономикалық дамуындағы діннің рөлін анықтаңыз

Мұндай тапсырмалар оқушыларды ізденіске жетелейді.

Коммуникативті дағдылар. Мысалы: «Не себепті Австралияда әрекет етуші жанартаулар жоқ», «Қазақстанның солтүстігінде жер сілкінісі болуы мүмкін бе?», «Тайганың жойылуы Қазақстанның климатына әсер етуі мүмкін бе?» деген сияқты проблемалық сұрақтардың жауабын іздейді, оқушының сыни ойлау дағдысы қалыптасады, мәселені өздігінен шешуге машықтанады. Пікірталасты жүргізу шеберлігі, ойын дәлелді жеткізе білу қабілеті жетілдіріледі.

Өздік және сарамандық жұмыстар. Өздік және сарамандық жұмыстар. Географияны оқытуда өздік және сарамандық жұмыстардың маңызы ерекше. Оқу материалының өздік жұмыстары бағалау, болжау, түсіндіру, сипаттау, картадан көрсетіп атап беру біліктерін қалыптастыруға бағытталған. Оқушылардың бағалау және болжай алу біліктерін қалыптастыруға арналған практикалық жұмыстар жоғары сыныптарда басымырақ болып келеді. Өздік және сарамандық жұмысты орындау барысында оқушы шығармашылықпен жұмыс істеуді және картаны еркін оқуды меңгереді. Өздік жұмыстарды орындау барысында карталармен, диаграмма, статистикалық мәліметтермен жұмыс жүргізіледі. Мұндай жұмыстар оқушылардың әртүрлі проблемаларды шешу жолдарын іздестіруіне мүмкіншілік туғызып, олардың логикалық ойлау қабілетін дамытады, оқуға қызығушылығын арттырады

Қорыта айтқанда, Кейс сабақтарында берілетін тапсырмалар оқушыларды қызықтыруға, олардың диалогтік және монологтік сөйлеу дағдыларын жетілдіруге, ауызша сөйлеу дағдыларын қалыптастыруға бағытталады. Оқушыларға тәрбиелік мағынасы жоғары ұлттық педагогика элементтері бар шешендік сөздер, мақал-мәтелдер үйретіледі. Кейс технологиясының дәстүрлі оқытудан басты айырмашылығы мұнда оқушы – өздігінен ізденетін, алдарында тұрған проблеманы шешетін субъект. Мұғалім сабақта тек бағыт-бағдар беруші қызметін атқарады. Кейс технологиясында оқушылар санына қарай бірнеше микротоптарға бөлінеді. Әрбір топ проблеманы шешуде өзінің пікірін дәлелдей білуге үйренеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Стрекалова Н.Д., Беляков В.Г. Разработка и применение учебных кейсов. - Санкт-Петербург, 2013. 17 бет
2. Case-study әдісін қолдану арқылы оқыту // <https://ulagat.com/2020/08/13/case-study-әдісін-қолдану-арқылы-оқыту/>
3. Попова (Смолик) С.Ю., Пронина Е.В. КЕЙС-СТАДИ: принципы создания и использования.-М., 2015 г. 113 бет.
4. Химия пәнінде кейс-стади әдісін қолдану арқылы болашақ маманның базалық құзіреттілігін қалыптастыру. // <https://infourok.ru/himiya-pninde-keysstadi-disin-oldanu-arili-bolasha-mamanni-bazali-ziretiligin-aliptastiru-1043715.html>
5. Буравой М. Углубленное кейс-стади // Рубеж. 1997. С. 10–11